

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

2024

ÖSTERGÖTLANDS
MUSEUM

Innehåll

Förord	1
Mål, visioner och riktlinjer.....	2
Måluppfyllelse 2024	4
Förvaltningsutveckling	5
Kunskapsutveckling	14
Publikutveckling.....	16
Löfstad slott – nytt värmesystem på plats.....	21
Sancta Birgitta Klostermuseum – mot en visionär mötesplats.....	22
Affärsutveckling.....	24
Slutord.....	26

Förord

I stadig utveckling – men med framtida förvaltningsutmaningar

Östergötlands museum har under de senaste åren genomgått en betydande utveckling som har stärkt vår position och förberett oss inför framtiden. När vi nu summerar 2024 kan vi med stolthet se tillbaka på den positiva utveckling vi har uppnått. Vår strävan att förnya och förbättra har varit framgångsrik, vilket bekräftas av att vi utsågs till "Årets museum" 2023 och nominerades till Europas bästa museum 2024. Dessa utmärkelser är tydliga bevis på den framstående utvecklingsresa vi genomfört.

Under 2024 har vi arbetat målinriktat för att nå en bredare publik och göra museet mer tillgängligt. Initiativ som "fri entré" under skollov och satsningen Ung Konst Öst har bidragit till att fler har fått ta del av vårt rika utbud. Genom forskningen kring nya pedagogiska metoder och digitala plattformar har vi nu fått nya insikter kring hur vi når ut till fler besökare. Allt detta har resulterat i en ökning av antalet besökare i Linköping med över 20 %.

Våra filialer har också genomgått förändringar. På Löfstad slott har vi installerat bergvärme och ett nytt värmesystem, vilket möjliggör uppvärmning av hela slottet och skapar bättre förutsättningar för samlingsförvaltning och verksamhet året runt. Sancta Birgitta Klostermuseum är i slutskedet av ett visualiseringsprojekt som kommer att förbättra det publika utbudet och skapa nya upplevelser för besökare.

Vi står nu inför en ny fas där vi strävar efter att attrahera ännu fler besökare, stimulera konstnärlig utveckling och erbjuda verksamheter som är värdefulla för skolor och invånare i hela regionen. Genom att bredda vårt utbud av kunskapsupplevelser som överraskar, fortsätter vi vår resa mot att bli en central aktör inom regionens kultur- och besöksliv. I en tid präglad av desinformation och osäkerhet betonar vi vikten av källkritik, trovärdighet och forskning. För att möjliggöra en långsiktig och professionell verksamhet är en stabil finansiering avgörande. Den höga graden av egenfinansiering, kombinerat med inflationens effekter, gör oss särskilt känsliga för ekonomiska nedgångar. Dessutom har pandemins effekter lett till avvecklingar av stiftelser som förvaltar stora samlingar, vilket har ökat trycket på Östergötlands museum.

Under 2024 har vi tvingats genomföra besparingar och effektiviseringar på grund av krav från våra stiftare och anslagsgivare. Detta har inneburit att vi har behövt prioritera ned insatser inom fastighetsskötsel, samlingsförvaltning och digitalisering för att kunna bibehålla vår publika verksamhet. Den ekonomiska situationen skapar framtida utmaningar för förvaltningen av våra samlingar och kulturfastigheter, och vi ser med oro på ytterligare besparingskrav som förväntas under 2025.

Trots dessa utmaningar är vi fast beslutna att fortsätta vårt arbete med att göra Östergötlands museum till en inspirerande och tillgänglig plats för alla.

Olof Hermelin, Museichef

Mål, visioner och riktlinjer

När Östergötlands museums strategi för åren 2016–2025 utarbetades togs de första stegen för att definiera verksamhetens vägledande perspektiv. Museets kärnvärden och grunderna för verksamhetens vision beslutades. Strategidokumentationen var framförallt internt riktad med en definition av utvecklingsområden och strategier i olika nivåer.

Förnyelsearbetet har varit grundligt och metodiskt och har omfattat alla aspekter av verksamheten. Det har byggts på en bred grund och djupt förankrade insikter, med en stark förankring i museilagen, de kulturpolitiska målen och stiftelsens stadgar.

Det huvudsakliga målet för 2024 var att ytterligare utveckla besöksmålen Östergötlands museum, Löfstad slott och Sancta Birgitta Klostermuseum, samt att erbjuda enastående museupplevelser.

Mission

Att visa Östergötland för världen och världen för Östergötland

Vision

Att vara ett besöksmål med kunskapsupplevelser som överraskar

Effektmål

250 000 besökare årligen

Kärnvärden

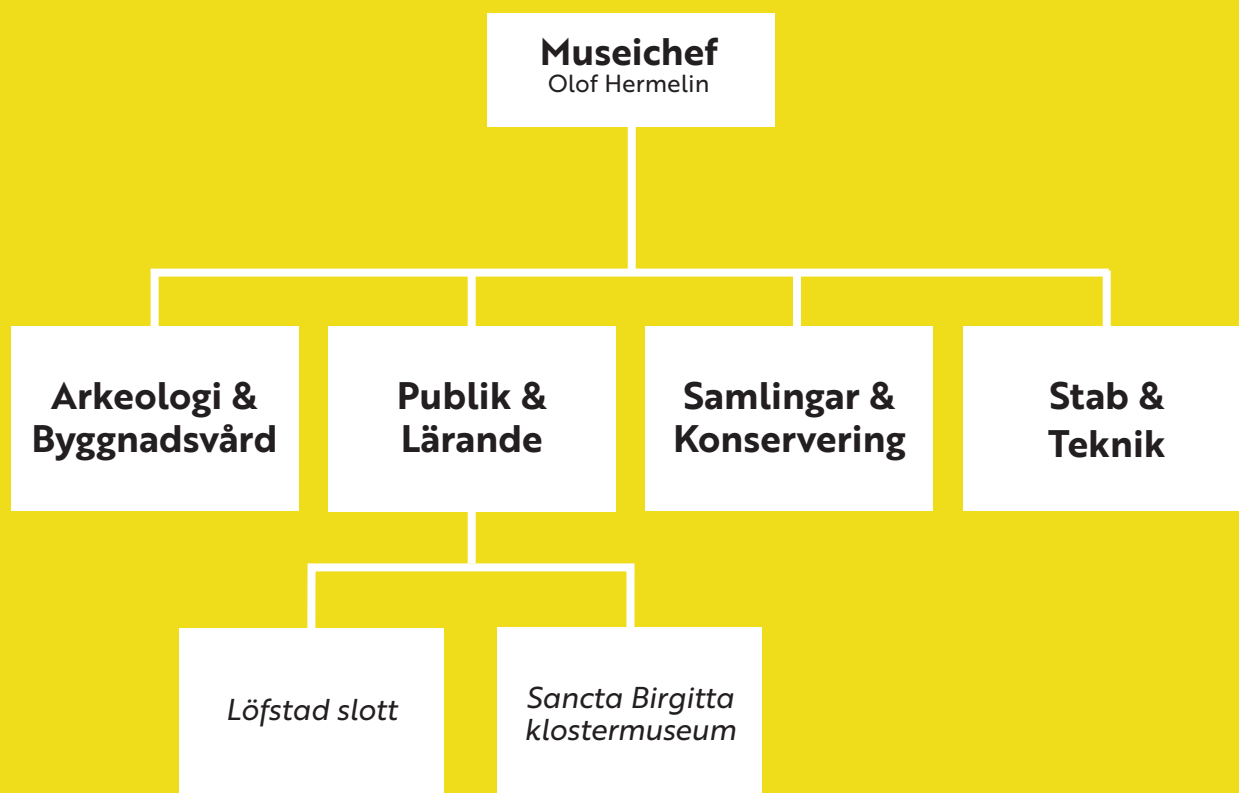
Genom modigt, medvetet, reflekterande och inspirerande arbete skapar vi kunskapsupplevelser som överraskar, vare sig det är till innehåll, med samarbetspartner eller för målgrupp

Publiklöfte

En riktig upplevelse

Organisation

Under 2024 har vi inlett ett arbete med att utveckla och förnya Östergötlands museums organisation, med utvärdering och lärdomar från förnyelseprojekten under renoveringen som grund. Syftet med arbetet är att rusta organisationen inför framtiden med ett tydligt mål att skapa en trygg och långsiktig förvaltning av samlingar, vår ekonomi och våra uppdrag. Vi ser fram emot att fortsätta detta arbete och att implementera en förnyad organisationsstruktur under 2025.

Figur 1. Östergötlands museums organisation 2024

Måluppfyllelse 2024

Sedan 2016 gäller Östergötlands museums strategiplan för perioden 2016–2025. De första fyra åren lade museet fokus på att skapa förutsättningar för utvecklingsarbetet som nu pågår fram till 2025.

Övergripande effektmål 2019–2025

Utvecklingsarbetet för 2024 fokuserade på att, baserat på utvärderingen av insatserna under renoveringen och skapandet av nya utställningar, inleda arbetet med att bygga vidare på framgångsfaktorer samt åtgärda de brister som identifierades under förnyelseprocessen. Detta har lett till kompetensutveckling genom utbildning i arbetsmiljöfrågor för chefer och arbetsledare samt planering av ytterligare utbildningsinsatser i projektmedarbetarskap och projektledning under 2025.

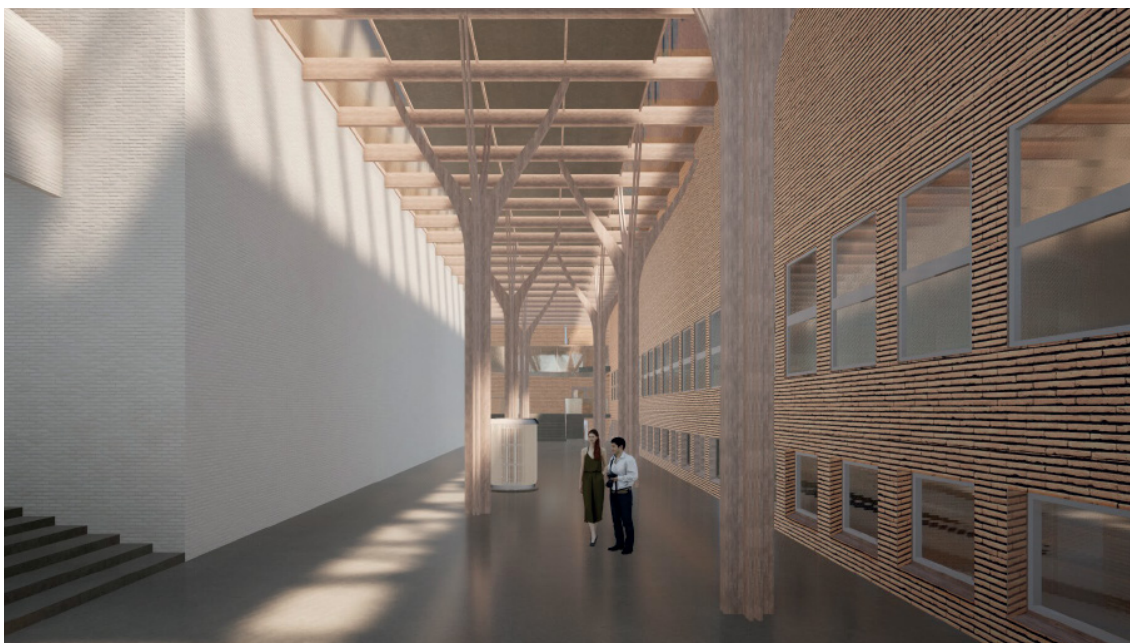
Under året har vårt förnyelsearbete resulterat i en nominering till EMYA (European Museum of the Year Award). Genom denna nominering har vi fått bekräftelse på att vår utveckling av museet har uppmärksammats på europeisk nivå.

Fokus 2024: Det renoverade, öppna museet

Under 2024 har Östergötlands museum fokuserat på att utveckla den publika verksamheten på samtliga verksamhetsorter och skapa hållbara strukturer för museets långsiktiga förvaltning. Museet har aktivt arbetat för att vara en relevant aktör för sin publik, vilket har krävt strategiska insatser för att stärka dess roll i samhället – både i nutid och framtid. I enlighet med museilagen har vi bidragit till samhällets utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning.

Under året har vi också genomfört omfattande stöd- och utbildningsinsatser för kulturaktörer i länet. Dessa har bestått av föreläsningar och workshops med fokus på kompetensutveckling, där syftet har varit att stödja aktörerna i att bevara, vårda och förvalta sina samlingar på bästa möjliga sätt. Insatserna har omfattat en bredd av material, såsom föremål, konst, fotografier och arkivhandlingar. Stödet inom museirelaterade frågor har varit mycket efterfrågat och uppskattat, vilket vittnar om museets höga trovärdighet och goda renommé.

Parallellt har vi säkerställt en stabil grund för museets fortsatta utveckling och påbörjat arbetet med ett nytt strategiprogram för perioden 2026–2035.

Förslag på tillbyggnad med inglasad innergård mot Konsert och Kongress, Fredrikssons Arkitekter.

Förvaltningsutveckling

Fortsatt arbete för en hållbar fastighetsförvaltning

Museet har under 2024 gjort många insatser för att skapa en ännu mer hållbar fastighetsförvaltning. Intrimning av klimatstyrning och energioptimering fortsätter. Museet har under 2024 sparat cirka 300 000 kronor i energikostnad tack vare detta. All vår belysning i magasin och på kontor har bytts ut till LED-belysning med hjälp av medel från Boverket. En av museets bilar har bytts mot en elbil. Bidrag har sökts för ny ventilation för bättre klimat i museets konservatorateljé.

Under året har arbetet med att följa upp utfallet från renoveringen fortsatt, med fokus på garanti-ärenden. Arbete pågår för fullt med att ta fram underhållsplaner för alla våra fastigheter vilket möjliggör en bättre framförhållning med mindre driftstörningar. Projektet för en attraktiv takterrass slutfördes under våren och under försommaren invigdes den.

Utreda möjligheterna för en tillbyggnad av museibyggnaden i Linköping

Östergötlands museum står inför en spännande möjlighet att bygga ut sina lokaler, vilket syftar till att förbättra och diversifiera museets erbjudande genom samverkan med andra parter. Planeringen inför en tillbyggnad medför dock flera utmaningar som vi aktivt arbetar med att hantera.

Under 2024 har vi inlett arbetet med att ta fram ritningar för den planerade tillbyggnaden. Vi har också påbörjat processen att identifiera potentiella samverkansparter och finansieringsalternativ. Tack vare dessa insatser har vi etablerat en fördjupad dialog med Linköpings kommun om att integrera konsthallen Passagen i den nya byggnaden. Denna samverkan kommer inte bara att berika museets innehåll utan också bidra till en hållbar finansiering.

Vidare har vårt arbete utvidgats till att inkludera en tillbyggnad av Sancta Birgitta Klostermuseum samt utvecklingen av ett nytt koncept för att visa och magasinera våra samlingar. Dessa initiativ syftar till att förbättra tillgången till kultur och historia för allmänheten.

Under 2025 planerar vi att intensifiera vårt arbete med att förverkliga dessa utvecklingsplaner. Vi ser fram emot att fortsätta samarbeta med våra partners och att engagera samhället i denna viktiga utvecklingsprocess.

Framtagande av samlingsförvaltningsplan

Arbetet med samlingsförvaltningsplan pågår och kommer avslutas under 2025. Sedan säkerhetssituationen förändrats har det tillkommit fler krav rörande beredskap, särskilt med tanke på den ökade hotnivån till följd av kriget i Ukraina. Dessa perspektiv och ytterligare faktorer kommer att integreras i den kommande förvaltningsplanen. Som en del av samlingsförvaltningsplanen kommer även en förvärvsstrategi att utarbetas, som ger direktiv och motiveringar för vad museet ska fokusera på i insamlingen av det regionala kulturarvet. Under 2024 har samlingen av möbler och apoteksinventarier från Medevi brunn överförs till Östergötlands museum som ett resultat av att stiftelsen Medevi brunnsmiljö har lagts ned. Denna samling kommer att ingå i förvaltningsplanen.

Uppdraget med framtagande av förvaltningsplan har delvis blivit försenat på grund av det omfattande arbetet med samlingarna på Löfstad, som har varit kopplat till installationen av ett nytt värmesystem. Dessutom har arbetet med den stora möbel- och apotekssamlingen, som överfördes till Östergötlands museum efter nedläggningen av stiftelsen Medevi brunnsmiljö, också bidragit till fördröjningen.

Digital tillgänglighet till samlingar

Under det gångna året har Östergötlands museum fortsatt att växa på DigitaltMuseum, där vår sida och publicerade objekt visats 268 228 gånger. Vi har nu publicerat 16 325 objekt vilket motsvarar 7 % av vår totala samling registrerad i Primus per den 31 december 2024.

Av de publicerade objekten är majoriteten fotografier. Vi förmedlar även våra samlingar genom Kringla/K-samsök och Europeana. Denna distribution hjälper oss att nå en bredare publik och ökar kännedomen om vårt kulturarv.

Östergötlands museum är en aktiv och viktig aktör inom digital kulturförmedling som enligt Riksförbundet Sveriges museers statistik hamnar på 19 plats i landet. Vi ser fram emot att fortsätta utveckla våra samlingar för allmänheten.

Topp 5 visade fotografier på digitalt museum

1. *Agnes Sandström och dottern Beatrice delade en speciell historia. De hade båda överlevt Titanics förlisning 1912.*
Foto: Arne Gustavsson. 2076 sidvisningar
2. *Medfaren och lite oskarp vy över Linköpings norra delar. Vy från Sankt Larskyrkans torn.*
Odaterad bild som bär 1920-talets prägel. 1505 sidvisningar.
3. *Lotorp med John Fröbergs fabriksanläggning i bildens vänstra del. 1505 sidvisningar.*
Foto: Didrik von Essen. 902 sidvisningar.
4. *Lönö herrgård belägen på en halvö i Bråviken vid Lönöfjärden. Foto: AB Flygtrafik. 599 sidvisningar.*
5. *St Larskyrkan i Linköping. Kyrka. Interiör. Linköping. Jul. Vinter. Gudstjänst. Ca år 1950.*
Foto: Einar Jagerwall. 847 sidvisningar.

1

2

3

4

5

Topp 5 visade föremål på digitalt museum

1. Dubbeleggad yxa tillverkad av porfyr. En så kallad stridsyxa. Huggen sten med slipad yta. 427 sidvisningar
2. Leksakshäst av bränd lera. Rödbrun. Bakben och nos avslagna.. 336 sidvisningar.
3. Åttkantig brun glasflaska för brännvin med etikett. Etikett för Rehnbergs sädesbrännvin, Söderköping. 186 sidvisningar.
4. Oval marleka med påbörjad dekor. Dekorerad med punkter i form av ett hjärta, som är omgärdad av en ristad kontur. 186 sidvisningar.
5. Krustång i metall för veckning av örngottsband. Två skänklar som avslutas med kugghjulsliknande rullar. 161 sidvisningar.

Topp 5 visade konstverk på digitalt museum

1. Titel: Dalfolk och getter. Oljemålning på duk. Konstnär: Christoffer Kilian Zol. 105 sidvisningar.
2. Titel: Självporträt. Oljemålning. Konstnär: Asta Holmberg. 92 sidvisningar.
3. Titel: Hovfest i Trianons park, 1784. Gouachemålning på papper. Konstnär: Niclas d.y. Lafrensen. 73 sidvisningar.
4. Titel: Paradiset. Fotografi på handlackerad canvas med arkivbeständigt bläck från "Crimson" färglabb
Konstnär: Elisabet Ohlson Wallin. 73 sidvisningar.
5. Titel :Ängels diktamen för den heliga Birgitta. Oljemålning. Proveniens: Familjen von Rosen, Rockelstad. 73 sidvisningar.

Inventering och riskanalys av deponerade föremål

Inom ramen för samlingsförvaltning har vi påbörjat det långsiktiga arbetet med att inventera de föremålsdepositioner som finns hos olika aktörer i länet. Museet har ansvaret för föremål i samlingar som förvaltas av föreningar, andra museer och stiftelser runt om i länet. Dessa samlingar är av betydande omfattning och under 2024 har framställandet av ett underlagsmaterial med riskanalys påbörjats. Museet fungerar också som ett stöd och en kunskapskälla för andra aktörer i länet, vilket är mycket uppskattat och efterfrågat.

Utveckling av arbetet med Samlingar och konservering

Under 2024 har flera konstinköp genomförts med hjälp av fondmedel och donationer. Verk som nu ingår i museets samlingar omfattar bland annat verk av Leif Elggren, Katrine Helmersson, Martin Jacobsson och Ruth Ficher. Den kulturhistoriska samlingen och arkivet har främst utökats genom gåvor och för att utveckla och aktivt förvalta dessa samlingar krävs resurser för ytterligare inköp. I samband med utställningen om modeväskor, "Carry Me", gjordes inköp av en väska Mini Palis, Royal blossom, designad av Susan Szatmáry.

Digitisering och publicering av fotosamlingarna har fortsatt med verksamheten Kulturarvs-IT, som nu även omfattar digitalisering av arkivsamlingar. Verksamheten för arkiv och bibliotek har fortsatt arbetet med att erbjuda service till forskare och användare samt arbeta med förvaltning och arkivbildning. En inventering av objekten har påbörjats och under 2024 har 2437 stycken inventerats.

Under 2024 har vi fortsatt arbetet med att utveckla en plan för restvärdeshantering och beredskap vid brand eller andra katastrofer. Målet med denna plan är att både uppdatera och förbättra den befintliga handlingsplanen för museet i Linköping samt att skapa nya planer för Löfstad slott och Sancta Birgitta Klostermuseum. Vi avser att utöka vårt arbete med beredskapsplaner för samlingar och verksamhet i händelse av krig under 2026. Efter detta kommer vi att kunna erbjuda vägledning till andra museer och kulturmiljöförvaltningar som verkar i Östergötland.

Uppsättning av nyförvärv i övre trapphallen, målning konstnären Martin Jacobsson.

Gåva av Björkholmen Gallery, Katrine Helmerssons verk Berså/Berceuse från 2022

Våra museigårdar

Smedstorps dubbelgård och kulturreseptatet Öna. Onkel Adamsgården har från och med januari varit uthyrd som privatbostad.

Arbetet med underhållsplaner har pågått under året, vilket bl.a. lett till att vi har genomfört ett mycket omfattande arbete med att söka bidrag inför 2025 från Länsstyrelsen. Bidrag har sökts för fönsterrenovering (Fillinge tingshus), nytt tak (Smedstorp och Öna, Grå ladan) samt målning av lusthus (Onkel Adamsgården). Resurserna för att klara fastighetsförvaltningen av museigårdar är pressade. Vi har under 2025 bara råd att byta ett av åtta tak som behöver bytas. Att inte ha råd att underhålla fastigheterna leder till en ökad fastighetsförvaltningsskuld.

Under 2024 har vi arrangerat museigårdsdagar på Öna, Onkel Adamsgården och Smedstorps dubbelgård samt haft pedagogisk verksamhet och drop in-bröllop vid Krogfallsstugan.

En organisation under utveckling

Under 2023 och 2024 har Östergötlands museum genomfört en omfattande genomlysning av det förnyelsearbete som skedde inom ramen för projektet "1000 dagar av förnyelse". Genomlysningen har lett till insikter och lärdomar och har resulterat i utbildningsinsatser och införandet av nya arbetsmetoder. Vi har en ständigt pågående dialog kring hur vi bäst kan stärka och utveckla vår organisation. Målet är att involvera medarbetare i processen och identifiera konkreta områden för förbättring och tillsammans skapa en ständigt lärande organisation.

Östergötlands museum strävar efter att vara en attraktiv och trygg arbetsplats där medarbetare kan växa och utvecklas i en stimulerande miljö. En trygg arbetsplats är en plats där kreativitet och innovation kan blomstra, vilket i sin tur gynnar vårt gemensamma mål att främja kulturarv och hållbar utveckling i linje med Agenda 2030.

Vårt ekonomiska läge

Anslagsekonomi har under en tid varit utsatt för besparings- och effektiviseringskrav från både stiftare och andra anslagsgivare. Denna situation i kombination med en låg uppräknings av statliga medel, har lett till att grunden för museets ekonomi har urholkats. Parallellt med detta har ekonomin påverkats av inflation och ökade lönekostnader.

Intäkterna från externa medel såsom fonder och projektfinansiering samt publika intäkter har ökat. Det är dock svårt att förutse dessa intäkter och det finns en risk med att förlita sig för mycket på extern finansiering då detta kan fragmentera museets grunduppdrag. Det kan också göra det svårare att styra verksamheten mot mål i Kulturplanen, såsom brett deltagande och konstnärlig kvalitet.

De externa medlen har möjliggjort viktiga investeringar såsom färdigställandet av takterrassen och förbättringar inom utställningar samt elsäkerhet/energieffektivitet. Trots detta har vi under året inte haft möjlighet att ta hand om det eftersläpande underhållet på museigårdarna. Inför 2025 finns behov av att renovera åtta tak men vi har endast medel för att åtgärda ett av dessa tak.

För att säkerställa en stabil och effektiv ekonomisk förvaltning har vi genomfört en upphandling av kapitalförvaltning för Stiftelsen Östergötlands museum samt för Samfonden. Denna strategiska åtgärd har resulterat i reducerade förvaltningskostnader och en ökad trygghet i kapitalförvaltningen.

Under det gångna året har vi inlett en dialog om hur vi kan förbättra strukturerna för våra äskanden, treårsbudgetar och kommunikationen med stiftarna. Vi har observerat att stiftarna hanterar dessa processer på olika sätt, vilket leder till att vi saknar svar på de dokument vi skickar in rörande äskande och treårsbudget från Region Östergötland och Norrköpings kommun, medan Linköpings kommun lämnar svar på dessa handlingar. Vi lämnar handlingar enligt instruktion som stiftarna själva lämnat och anser att begärda inskickade skrivelser ska besvaras. Vi strävar efter att stiftarna, i samarbete med stiftelsen, ska kunna utveckla tydliga strukturer och rutiner som möjliggör ett förutsägbart årshjul. Detta skulle underlätta vår planering och säkerställa att vi får den information och de svar vi behöver i tid.

Vandringsutställningen "Inlåst & Utanför" som producerats på uppdrag av MFD, Myndigheten för delaktighet. En utställning om statlig institutionsvård för personer med funktionsnedsättning och samhällets syn på människan och det "normala"

Museets affärsverksamheter är fortsatt en ekonomisk utmaning då affärsverksamheterna är inlåsta i en marknad i länet på grund av uppdraget som regionalt museum som ska konkurrera med aktörer som jobbar över hela landet. Under våren kom det in få uppdrag till arkeologin men det har stabiliserat sig under hösten. Byggnadsvården har haft ett kraftigt minskat inflöde på ärenden då vår största kund som är Linköpings stift har fokuserat på renoveringen av Domkyrkan vilket har lämnat lite medel kvar till regionens övriga kyrkor att utföra några åtgärder som kräver byggnadsantikvarisk medverkan under året som gått.

Hållbarhetsperspektiv genomsyrar hela organisationen

Arbetet med hållbarhet sker på bred front i organisationen. Som exempel kan nämnas att vi under det gångna året, i samarbete med Länsstyrelsen i Östergötland och Region Östergötland, har avslutat det framgångsrika projektet Hållbart kulturarv. Resultatet av projektet är en metod för hur vi kan arbeta mer strategiskt med det hållbara kulturarvet. Ett annat exempel är ett projekt som bedrivits med finansiering från och i samverkan med MFD, Myndigheten för delaktighet. Projektet har resulterat i en vandringsutställning om framförallt de intellektuellt funktionsnedsattas historia. Vi ser detta utställningsarbete som en modell för hur kulturella projekt kan integreras i ett bredare hållbarhetsarbete där social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet samverkar.

Internt visar sig vårt hållbarhetsarbete bland annat genom att vi tagit fram och förankrat en ny miljöpolicy, samt att vi under året påbörjat en gedigen arbetsmiljöutbildning för alla chefer och skyddsombud, för att skapa ännu bättre förutsättningar för ett hållbart arbetsliv för alla medarbetare på Östergötlands museum.

Östergötlands museums arkiv- och bibliotek.

Kunskapsutveckling

Forskning – fortsatt etablering av forskningsplattformar

Östergötlands museum har, med stöd från Riksantikvarieämbetet, RAÄ och Kulturrådet, KUR, fortsatt arbetet med att etablera en forskningsplattform, vilket är en prioriterad uppgift för museet med tanke på forskningens centrala roll i museilagen. I samarbete med Myndigheten för delaktighet, MFD har vi också utvecklat ett omfattande forskningsunderlag och producerat en vandringsutställning.

Museet deltar i två forskningsprojekt, finansierade av RAÄ och KUR, där fokus ligger på digitalt kulturarv, museer och utbildning. Resultaten från RAÄ-projektet har presenterats vid en historiedidaktisk konferens vid Uppsala universitet i april 2024 och vi har även varit värd för en forskningskonferens för grupper som tilldelats FoU-medel från RAÄ. För närvarande är RAÄ-projektet inne i en andra fas som syftar till att utveckla digitala kulturarvsresurser för skolundervisning. Inom Kulturrådets projekt arbetar vi på en digital samverkansyta för att öka tillgängligheten till det regionala digitala kulturarvet. Båda projekten förväntas avslutas under 2025 respektive 2026.

Under året har vi aktivt deltagit i flera viktiga strukturer, såsom RAÄs nystartade FoU-råd och FOMU (Forskning vid museer). Vi har också haft möjlighet att föreläsa och presentera forskningsartiklar vid EAA-konferensen i Rom, Italien. Under året har uppdraget som externt sakkunnig i "Forskarskolan" GRASCA, avslutats. Under året har vi även hållit föredrag på olika forskarsymposium och seminarier inklusive presentationer av resultaten från projektet "Arkeologins illustratörer" samt skrivit artiklar.

Det är värt att notera att all vår forskning finansieras genom externa medel, vilket gör den sårbar och kan påverka kontinuiteten och kvaliteten i vårt arbete. För att säkerställa en långsiktig och hållbar forskningsstrategi är det avgörande att vi hittar fler finansieringsmöjligheter för att fortsätta bidra effektivt till regional utveckling och kunskapsutveckling.

Ett välkänt och använt arkiv och bibliotek

Arbetet med att få fler studenter från främst universitetet att besöka vårt arkiv och bibliotek har gett goda resultat i och med att studentgrupper från Linköpings universitet numera regelbundet besöker oss.

Vidare har ett flertal publika visningar av arkiv och bibliotek, via vår programverksamhet, bidragit till att en blandad publik i varierande åldrar fått en djupare inblick i vad vi har att erbjuda, vare sig det gäller textmaterial, bilder eller annat.

1. Föreläsning under höstens kulturarvsdag i Vadstena. 2. Kurs i föremålsvård på Skärgårdsmuseet i Tyrsö

Kulturarv Östergötland - en resurs i det regionala kulturarvsarbetet

Under 2024 har arbetet fortlöpt enligt den treårsplan som tidigare tagits fram för uppdragets aktiviteter och insatser. Ett årligt grundutbud skapar bättre förutsättningar för kommunikationen till aktörerna i länet, som då vet vad de kan förvänta sig av Kulturarv Östergötland ur ett långsiktigt perspektiv. Under 2024 har fokus legat på att sätta insatser från 2023, såsom utställningskursen och föremålsvårskursen som nämns nedan.

Hemsidan K-arv.se, kopplad till uppdraget, har utvecklats. Region Östergötland har gett Östergötlands Arkivförbund i uppdrag att utreda hur innehållet kan tillgängliggöras i framtiden.

För att främja kulturarvsverksamheter genomförs en rad kunskapshöjande insatser med syfte att skapa kontaktytor och tillfällen för aktörerna att nätverka. Insatserna bygger på kontinuerliga besök och behovsinventeringar hos kommuner och aktörer.

Ett återkommande behov är råd kring samlingsvård. Därför anordnas träffar med museets föremålsantikvarier. Årets tema var städning i samlingarna och träffarna hölls vid två tillfällen. Under året har Kulturarv Östergötland även turnerat med en grundkurs i utställningsproduktion som visar hur man enkelt kan arbeta med texter, bilder och teknik. Kulturarvsdagarna, en annan återkommande satsning, som arrangeras två gånger per år, har haft omkring hundra deltagare per tillfälle och gett inspiration och nätverksmöjligheter.

Kulturarv Östergötland har deltagit i flera nätverk under året. Bland dessa finns kommunnätverket för kulturarvsfrågor, drivet av Region Östergötland i samarbete med Kulturarv Östergötland. Syftet är att ringa in aktuella kulturarvsfrågor och skapa en kanal mellan museet och kommunerna.

Kulturarv Östergötland ingår även i det nationella länsnätverket för regionala kulturarvsfrågor vilket ger möjlighet till utbyte och samarbete med andra regioner. Dessutom medverkar de i Linköpings kommuns kulturarvsnätverk "Kulturarvsforum", som träffats en gång under året.

Under året startades även ett nytt nätverk för tjänstepersoner med kulturella främjandeuppdrag i länet. Nätverket har träffats vid flera tillfällen med fokus på arbete med konstnärresidens.

Publikutveckling

Fokus på barnfamiljer och skola

Östergötlands museum har under 2024 jobbat för att etablera sig som ett populärt besöksmål för barnfamiljer. Museets lovprogram har gjort att vi nu blivit ett populärt besöksmål under loven i Linköping. För att möta denna målgrupps behov har även öppettiderna utökats under skollov där museet i Linköping är öppet även på måndagar. En särskild uppskattad satsning som resulterat i många nya besökare har varit fri entré-dagen – lördagen innan höst- och sportlov. Vi har erbjudit en stor bredd av aktiviteter för att locka barn och unga med olika intressen och förutsättningar där vi varvat med en del gratis-aktiviteter just för att locka besökare till museet. Under höstlovet 2024 testade museet också konceptet "Natt på museet", där vi hade öppet till kl. 22.00 och fyllde huset med olika aktiviteter. Det blev mycket lyckat och konceptet kommer att repeteras under 2025.

Museets pedagoger och verksamhetsutvecklare har under hösten 2024 påbörjat ett utvecklingsarbete gentemot skolorna. Skolveckor har planerats in till januari 2025 där pedagogerna reser runt i länet och besöker skolor för att berätta om museets skolprogram. Vi är ett steg närmare att skapa en god relation med lärare för att på så vis skapa erbjudanden som går i linje med skolornas behov. Likaså har vi knutit en närmare kontakt med länets kulturstrateger som i vissa fall kan erbjuda bussar som tar elever till museet.

Utställningsutbud som lockar bred publik

Tillfälliga utställningar spelar en nyckelroll för att locka en både smal, bred, återkommande och ny upptäckande publik till museet. Under 2024 var ambitionen att överraska besökarna med en bred variation av uttryck och teman som kopplats till relevanta samhällsfenomen. Årets stora satsning var den internationella vandringsutställningen "Carry Me" som berättar om handväskans historia och samhällsrelevans. I museets egenproduktion Återkomsten har museet samarbetat med Erik Pauser och Leif Elggren för att skapa en helhetsinstallation specifik för museet, med bidrag från 53 konstnärer kopplade till Linköping. Utställningen har lockat publik och fått uppmärksamhet även utanför Östergötland. Under året har totalt åtta nya utställningar öppnat. I museets utbud finns även fyra basutställningar. 2024 har även uppdateringar skett i barnutställningen Viljans värld och nya verk har hängts upp i konstupställningen Verkligheter.

Årets tillfälliga utställningar

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM 2024

17 Februari – 18 Augusti 2024
CARRY ME! – 100 ÅR AV HANDVÄSKOR

17 Februari – 18 Augusti 2024
SUSAN SZATMÁRY – EN DESIGNRESA

8 Maj – 29 September 2024
MINNESUTSTÄLLNING FÖR BERTIL ALMLÖF

22 September 2023 – 5 Maj 2024
SYSTRARNA AMALIA OCH AURORA

28 Maj – 18 September 2024
INLÅST OCH UTANFÖR – SYNEN PÅ MÄNNISKOR GENOM HISTORIEN – OM FUNKTIONSNEDSÄTTNING OCH INSTITUTIONSVÅRD

12 Juni – 29 September 2024
STAFETTEN 2024. AVTRYCK MED LEONELA LILJA OCH JAKOB SJONS WESTBER

12 Oktober 2024 – 23 Februari 2025
THE LEGEND OF PAPPAS PÄRLOR MED JOHAN KARLGREN

23 November 2024 – 2 Mars 2025
MOTSTÅND - STILL DICKS MED FOTOGRAF ELISABETH UBBE

23 Oktober 2024 – 2 Mars 2025
ÅTERKOMSTEN – 53 LEVANDE OCH DÖDA KONSTNÄRER CURERAD AV LEIF ELGREN OCH ERIC PAUSER

1

2

3

4

5

6

7

8

1. Carry me! – 100 år av handväskor. 2. Susan Szatmáry – En designresa. 3. Minnesutställning för Bertil Almlöf. 4. Inlåst och utanför. 5. Stafetten 2024. 6. The legend of Pappas Pärlor. 7. Motstånd - Still Dick. 8. Återkomsten - 53 levande och döda konstnärer.

1. Ung Konst Öst, Sommarkollo på Östergötlands museum för ungdomar i åldern 13-16 år 25-28 juni 2025.

2. Workshophelg, för Ung Konst Öst, i oljemåleri i samarbete med Lunnevals folkhögskola för ungdomar i åldern 17-25 år 23-24 mars 2025

3. Konstkonsulenten presenterar verksamheten under årsmötet hos Konstforum Norrköping. Foto taget av Konstforum Norrköping.

4. Workshop för konstnärer i regionen med Kajsa G Eriksson på Verkstad konsthall.

IT-ceum utvecklas mot teknik-/tech-arena

Under 2024 togs beslutet att låta museets största utställningssal Westmanhallen få härbärgera den kommande satsningen att skapa en ny mötesplats för datorhistoria och teknikutveckling med utgångspunkt från museets datorhistoriska samling. Under året har kontakt knutits med formgivarföretaget Expology och experter inom det datorhistoriska området. Ett manus för utställningen har börjat ta form och en strategi för framtida samlingsförvaltning har tagits fram.

Utställningen, som finansieras med medel från Westman-Wernerska stiftelsen, har som ambition att fungera som en kreativ arena där besökaren får möta dator- och teknikutveckling i en kreativ kontext. Under året har även grundkonceptet för utställningen fastslagits; utställningen kommer att lyfta fram regional kulturhistoria och innovation samtidigt som vi förmedlar hur datorer och digitalisering har påverkat och påverkar samhälle och individ. Genom att sammankoppla konst, kulturhistoria och teknik planerar vi att skapa en dynamisk och hållbar upplevelse som både utbildar, överraskar och inspirerar besökare. Utställningen planeras att invigas i slutet av 2026.

Konstfrämjande åtgärder i länet

Museets konstfrämjande insatser har fokuserat på att stärka samtidskonstens plats i Östergötland genom pedagogiska och fördjupande insatser. Workshopserien "C/O", i samarbete med konstaktörer i länet, riktar sig till konstnärer som vill ta del av andras metoder. Årets workshops genomfördes i samarbete med flera konsthallar och lockade 32 yrkesverksamma konstnärer.

Två seminarier om konstnärers arbetsvillkor genomfördes med Region Östergötland, Region Jönköping och andra aktörer. Programserien "Artoholics" lyfte konstsamlingens roll i samtidskonstens ekosystem, med deltagare från bland annat Statens konstråd och Moderna Museet. Museet stödde även konstarrangörer genom kursen "Att jobba hållbart med utvecklingsprocesser" som möjliggjorde fortbildning och bildandet av residensnätverk i Östergötland.

Den pedagogiska verksamheten Ung Konst Öst har fortsatt att etablera en grundplattform på Östergötlands museum. Under året har vi haft öppen verksamhet vid 33 tillfällen där deltagarna fått utveckla sig inom konst genom workshops.

Ung Konst Öst har genomfört kurser, workshops och projekt i regionen i samarbete med konstaktörer och professionella konstnärer. Deltagande ungdomar har fått fördjupa sig i konstnärliga tekniker på platser där professionell konst skapas och visas.

Under sommaren anordnades ett konstkollo på museet för ungdomar 13–16 år, finansierat av K-E Westmans stiftelse. Samarbetet med Lunnevads och Liljeholmens folkhögskolor har lett till studiehelger vid skolornas bild- och formlinjer, där ungdomarna fått delta i workshops och bekanta sig med konstutbildningar.

Nya förutsättningar för Cnattingiuspriset

Cnattingiuspriset 2024 tilldelas Bodil Axelsson för hennes betydande forskning om kulturarv och museer. Hennes arbete har gjort kulturhistoriska föremål mer tillgängliga och belyser digitaliseringens inverkan och utmaningar. Prissumman har höjts från 5000 kr till 52 000 kr tack vare en företagares donation. Denna utveckling har inte bara höjt prisets prestige, utan också ökat dess attraktionskraft för framtida pristagare. Donationen visar dessutom att museets verksamhet värdesätts av näringslivet.

Priset, som ges årligen av Östergötlands museum till en forskare inom området, syftar till att främja historia och kultur kopplad till Östergötland. Bodil Axelsson har fokuserat på urval och synliggörande av kulturarv samt digitalisering av museisamlingar, och hennes arbete skapar en viktig koppling mellan museernas och akademins kunskap.

Året i siffror

197 380. Totala antalet besökare till Östergötlands museums verksamheter.

79 %. Måluppfyllelse av resultatmål om antal besökare.

38 801. Antalet personer som tog del av Östergötlands museums programverksamhet.

20 %. Ökning av antalet besökare till museet i Linköping.

15 522. Antalet verksamhetsbesök till Sancta Birgitta klostermuseum.

9 081. Antalet verksamhetsbesök till Löfstad slott.

268 228. Antalet digitala besök i museets samlingar.

Löfstad slott, paradvåning respektive källare under installation av ett nytt vattenburet värmesystem

Löfstad slott – nytt värmesystem på plats

Länge har slottet tampats med problem kring uppvärmningen i köks- och gästrumsvåningen, vilket har gett upphov till problem med fukt och mögel samt attraherat skadeinsekter. Under år 2022 tilldelades Löfstad slott medel för att utarbeta en lösning för att värma upp köksvåningen och åtgärda de samlingsförvaltningsproblem som är kopplade till det ogynnsamma slottsklimatet.

I februari 2024 påbörjades arbetet med att installera bergvärme i hela slottet, vilket är en första och central del i att lösa problemen. I nära samarbete med Riddarhuset och Emilie Pipers donationsfond har arbetet pågått hela 2024, och kommer fortsätta under 2025. Detta arbete har överskuggat allt annat, och stora delar av programverksamheten blev tvungen att ställas in. Föremål i slottet har flyttats och täckts över för att vara skyddade under det pågående arbetet. Vissa föremål, särskilt värda att bevara, har också tillfälligt flyttats från slottet till en mer skyddad plats. Från mars till juni pågick arbetet i den södra delen av slottet vilket är slottets vänstra sida sett från borggården. Från källare till tredje våning borrhade vi oss upp genom huset för att kunna dra rör till radiatorer i alla rum. Därefter återställdes tak och väggar. Inför högsommaren återställde vi sedan paradvåningen för att kunna visa den i vanlig ordning. I augusti upprepade vi arbetet med att säkra föremålen i den andra halvan av slottet, och från september till december borrhade vi sedan i den norra delen av slottet. I december kunde en temporär elpanna kopplas till systemet, och lagom till Jul på Löfstad möttes besökare och utställare av ett uppvärmt slott.

Under 2024 var planen att arbeta fram en ny utvecklingsstrategi för besöksmålet. Något som först lades på is på grund av värmeprojektet. Arbetet kunde dock ändå påbörjas, och en workshop kring visioner kunde hållas med personal och politiker.

En ny inriktning är att titta mer mot de internationella besökarna, och under 2024 hölls för första gången en visning på engelska varje dag under juli månad. Något som föll väl ut och som planeras även för 2025.

Fokus på värmeprojektet har gått hand i hand med fokus på samlingarna, och tid har lagts både på konserverande åtgärder men även att undersöka hur vi kan rekonstruera föremål som redan är förstörda. Det har bland annat inneburit att hitta rätt samarbetsparter för att kunna återskapa så exakta kopior som möjligt samt att påbörja det faktiska arbetet. Ett exempel är att vi med en expert har kunnat göra rapporter, mallar, till nedtagna gardiner. Grunden för att sedan kunna be någon att väva upp dem på nytt.

Sancta Birgitta Klostermuseum – mot en visionär mötesplats

Under 2024 har Sancta Birgitta Klostermuseum tagit fram en långsiktig strategi för verksamheten. Strategin sträcker sig tio år in i framtiden och utgår från tre perspektiv: besökarens, samarbetspartners och organisationens. De mest akuta aspekterna som kommer att hanteras under strategiperioden är att förbättra tillgängligheten och arbetsmiljön – två områden som idag innebär stora utmaningar för besökare och personal. Därtill planeras en förnyelse av innehållet i museets basutställningar. Den övergripande visionen för museet 2034 kan sammanfattas i följande mening: En visionär mötesplats för historia och nutid, lärande och livsberättelser.

Sedan flera år arbetar klostermuseet med att gestalta resultaten från forskningsprojektet "Det multisensoriska Vadstena Kloster" som drevs av Uppsala universitet, Lunds tekniska högskola och Linnéuniversitetet 2016–2021 och mynnade ut i en digital modell av klosterkyrkan så som den kan ha upplevts av en besökare år 1470. Under 2024 beslutade museet att vidareutveckla en av de möjliga designlösningar som tagits fram i pilotstudien föregående år. Projektet går under 2025 vidare in i implementeringsfas med planerad lansering under året. Insatsen finansieras till stora delar av externa medel, Märta Christina och Magnus Vahlqvists stiftelse, Vadstena Sparbank samt riktade medel från Region Östergötland.

Att migrera Klostermuseets hemsida till samma plattform som används av resten av organisationen är ett viktigt projekt som inleddes under 2024. Struktur och innehåll ses över och själva flytten kommer att verkställas under 2025. Ett annat mindre men nytt projekt som genomfördes under året var att producera ett nytryck av skriften "Birgitta från Vadstena" av Julia Sigurdson. Skriften fick därtill nytt omslag och översattes även till engelska, något som länge efterfrågats av klostermuseets internationella besökare.

Årets tillfälliga utställningar

SANCTA BIRGITTA KLOSTERMUSEUM 2024

9 December 2023 – 31 Mars 2024

DET SOM GÖMS I SNÖ

– DOLDA BILDSKATTER FRÅN VADSTENA.

4 april – 11 juni 2024

HUR MÅR DU? OM PSYKISK OHÄLSA.

29 juni – 25 augusti 2024

PENNANS PIONJÄRER

– OM MEDELTIDENS SKRIVANDE KVINNOR

2 – 15 september 2024

CORPUS. BILDER AV STINA WOLLTER.

21 september – 3 november 2024

BEVINGAD, BEVANDRAD, BEUNDRAD

KONSTUTSTÄLLNING MED KVINNO-

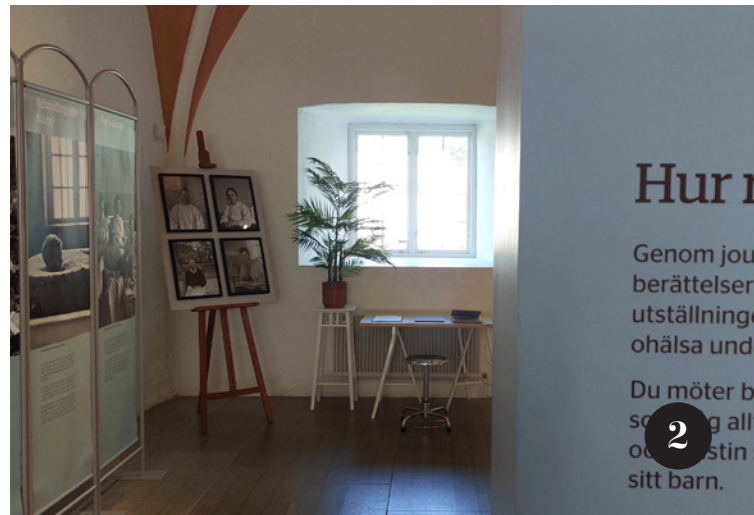
PORTRÄTT AV ANLOUICE SILVERWITT

23 november 2024 – 25 januari 2025

WITH LOVE TO UKRAINE

PRODUCERAD AV SMEDER

UTAN GRÄNSER

1. Det som göms i snö. - Dolda bildskatter från Vadstena. **2.** Hur mår du? - Om psykisk ohälsa.. **3.** Pennans pionjärer – om medeltidens skrivande kvinnor
4. Corpus. Bilder av Stina Wollter. **5.** Bevingad, Bevandrad, Beundrad. konstutställning med kvinnoporträtt av Anlouice Silverwitt. **6.** With love to Ukraine. producerad av Smeder utan gränser.

Eneggad kniv funnen i vapengrav tillsammans med sköldbuckla och lans vid arkeologisk undersökning vid Grebo, Åtvidabergs kommun. Foto: Anders Olofsson

Affärsutveckling

Pressat läge för arkeologi

Länsstyrelsens ojämna tilldelning av arkeologiärenden under 2024 var starkt bidragande till att den arkeologiska verksamheten fick en uppdragsfattig vårsäsong och en mer hektisk höst, men där resultatet ändå inte gick att rädda.

Även nationellt var marknaden lugnare vilket resulterade i att inga anbudssamarbeten med andra museer kunde realiseras under det första, lugna halvåret.

Under sommaren lämnade enheten ett anbud på en lite större undersökning i Klinga, Norrköping, vilket vi under hösten blev tilldelade och fick beslut på. Denna undersökning kommer dock först att utföras under 2025.

Museets samarbete med Statens historiska museer, Arkeologerna, vid den stora undersökningen av Pryssgården i Norrköping, avslutades under året. De närmaste åren kommer vi att bidra med texter till den rapport som ska presentera resultaten av undersökningen.

I övrigt fick vi information om att flertalet Ostlänken-uppdrag har lämnats in av Trafikverket till Länsstyrelsen, men inga av dessa uppdrag utkom under 2024 till arkeologiska utförare.

Under 2024 har det 13:e numret av tidskriften Arkeologi i Östergötland getts ut. Tidskriften ges ut av Östergötlands museum i samverkan med Arkeologerna och Stiftelsen Kulturmiljö. 2024 års tidskrift omfattade 29 artiklar av 22 skribenter som på ett populärvetenskapligt sätt berättar om stort och smått i östgötsk arkeologi.

Oförutsägbar marknad för byggnadsvård

Museets byggnadsantikvarier har under året gjort utskick till kommuner och fastighetsbolag med information om vad vi kan erbjuda dem och till vilken kostnad. Gensvaret har dock varit svalt och endast ett fåtal uppdrag kan tillskrivas dessa utskick.

Stiftets prioriteringar av medel till främst två större projekt i länet, Domkyrkan och Vadstena klosterkyrka, ledde till en markant nedgång i antalet kyrkoärenden. Detta resulterade i ett långt ifrån resultatinfriande år för enheten. Under senhösten har det inkommit flera potentiella, större uppdrag vilka var och ett kan bidra till en bra start på 2025

Konserveringsateljén under fortsatt utveckling

Museets konserveringsenhet har under året fortsatt bygga upp en privat kundkrets, däribland gallerier, och arbetet med att utvidga denna kommer att fortsätta under 2025. Under året har riktade insatser på marknadsföring genomförts och resulterat i nya kunder men också en mer framskjuten plats på marknaden. Enheten har även att vidareutveckla samarbetet med kunder, såsom Svenska kyrkan, Statens fastighetsverk och Region Östergötlands konstenhet. I syfte att kunna ta större uppdrag kommer samarbetet med konservatorerna vid Jönköpings länsmuseum att fortsätta. Arbetet med att bygga upp en textil konserveringsateljé har påbörjats.

Här välkomnas du till en museirestaurang präglad av konst, kultur och lokal historia.

Restaurang i egen regi skapar nya förutsättningar för konferensverksamhet

Under mitten av året startade museet upp restaurangverksamhet Charles Emils i egen regi. Restaurangen följer museets öppettider och erbjuder dagens lunch samt fika. Den kan även bokas för andra event och middagar under andra tider och har fulla rättigheter. Terrassen var öppen under sommarmånaderna och erbjöd besökarna lunch, AW och andra aktiviteter. Restaurangen spelar också en viktig roll i vår strävan att utöka vår konferensverksamhet. Nu kan museet erbjuda ett helhetskoncept då även mat och dryck inkluderas i vårt utbud.

Konferensverksamheten har under 2024 utvecklats ytterligare genom att vi vunnit ytterligare två upphandlingar: Linköpings universitet och Lingmerths som är den rese- och konferensbyrå som bokar alla konferensbokningar åt Region Östergötland. Hösten 2024 har vi börjat se ett ökat antal bokningar av våra konferenspaket via dessa upphandlingar. Vi ser också en del nya kunder såsom privata företag som har fått upp ögonen för våra lokaler samt konferensaktiviteter vilket säkerligen beror på marknadsföring och bättre erbjudanden. Vi ser också ökade bokningsförfrågningar på våra konferensaktiviteter som är guidade visningar och "Artowork", ett koncept vi haft sedan 2022 men som först 2024 verkligen kommit igång, vilket beror bland annat på restaurangen som gör att vi kan ge ett bättre erbjudande.

Uppskattade museibutiker

Museibutikerna i Linköping, Vadstena och på Löfstad slott har under år 2024 uppvisat bra försäljningssiffror och vi har sett att det fortsatt har funnits stort intresse för böcker. Vi har under året hittat flera nya leverantörer till butikerna, både lokala och andra. Vi har arbetat kontinuerligt med att utöka utbudet både för vuxna och barn. Vi har även upplevt att vi nu är en mer etablerad presentbutik där vi når förutom museets besökare även nya kunder. Vi har även deltagit i bokmässan i Norrköping 2024 där museets egna böcker har funnits för försäljning.

Slutord

Vi kan med stolthet se tillbaka på det gångna året och reflektera över de framgångar som Östergötlands museum har uppnått. Genom våra utställningar och projekt har vi inte bara berikat vår region med kulturella upplevelser utan också skapat en plattform för dialog och lärande. Vår strävan att förnya och utveckla verksamheten har resulterat i engagerande program som har nått ut till en bred publik och främjat en djupare förståelse för vårt gemensamma kulturarv.

Samtidigt står vi inför betydande ekonomiska utmaningar. Besparings- och effektiviseringskrav som vi ser på både statlig, regional och kommunal nivå kan hota vår förmåga att fortsätta erbjuda kvalitativa och meningsfulla kulturupplevelser. Det är med en stor oro vi noterar en bristande förståelse för kulturens avgörande demokratiska roll, vilket gör att vi behöver kämpa för att bevara vår verksamhets stabilitet. Besparings- och effektiviseringskrav i kombination med huvudmännens bristande strukturer för återkoppling och dialog rörande ekonomiska behov är utmaningar som kvarstår för 2025.

Vi är övertygade om att kulturella institutioner som vårt museum är fundamenta för ett välfungerande samhälle, där medborgarna har tillgång till kunskap, inspiration och gemenskap. Det är vår förhoppning att vi tillsammans, med stöd från politiken och samhället i stort, kan arbeta för att säkerställa en hållbar framtid för kulturen i Östergötland.

**ÖSTERGÖTLANDS
MUSEUM**